

- **שם המחקר:** סקר לצוותי תחום השיקום ברשויות, בנושא: צורך בתמיכות קרן שלם בתחום פיתוח מענים מקצועיים וחברתיים
- **שנה:** 2023
- **סוג מחקר:** סקר
- **מס' קטלוגי:** 890-681-2022
- **שמות החוקרים:** 'מכלול', יחידת הערכה ומחקר קרן שלם
- **רשות המחקר:** קרן שלם

תקציר מנהלים

מחקר זה נערך על ידי יחידת מכלול – מחקר והערכה, קרן שלם.

הקדמה - החל משנת 2023 הורחבה קרן שלם מסיוע לפיתוח שירותים לאנשים עם מוגבלות שכלית, לסיוע לפיתוח שירותים גם לאנשים עם מוגבלות חושית, פיזית והנמכה קוגניטיבית. התרחבות זו באה לידי ביטוי גם במסלולי הסיוע והתמיכות של הקרן בתחום פיתוח מענים מקצועיים וחברתיים. לרגל התרחבות זו ביקשה הקרן לפנות למחלקות לשירותים חברתיים ולבחון באמצעות סקר קצר את הצרכים שלהם ביחס לאוכלוסיית השיקום, מבחינת מסלולי התמיכה הקיימים של הקרן, וכן את צרכיהם בתמיכות שטרם קיימות. הדו"ח הנוכחי מתאר סקר זה ומציג את ממצאיו.

שאלון הסקר - נבנה על ידי יחידת 'מכלול' וכלל נתוני רקע על הרשות והמשיב ולאחריהם בקשה לדירוג שמונה תחומי התמיכות של הקרן מבחינת מידת נחיצותם לרשות שלהם (בין 1 ל- 6). כמו כן, התבקשו לבחור את שלוש התמיכות הנחוצות ביותר עבורם, ואף להציע תמיכות נוספות הנחוצות להם אשר לא הוזכרו בסקר. השאלון נשלח באופן מקוון בעלי תפקידים בתחום המוגבלויות במחלקה לשירותים חברתיים בכלל הרשויות בארץ (עיריות, מועצות אזוריות ומועצות מקומיות).

מדגם משתתפי הסקר - מתוך כלל בעלי התפקידים אליהם נשלח הסקר, השיבו 181 אנשים מ- 118 רשויות שונות (אחוז ההשבה הכללי מתוך כלל הרשויות הינו 46%). התפלגות המדגם מבחינת החלוקה לסוגי רשויות (עיריות, מ.מ., מ.א.) ולחברות (יהודים, ערבים, דרוזים) מייצגת באופן סביר את חלוקת הרשויות הכללית בישראל. מתוך 118 הרשויות מהם השיבו, 52 (44%) הינן עיריות, 40 (34%) הינן מועצות מקומיות, ו- 26 (22%) הינן מועצות אזוריות. קרי, אחוז ההשבה מתוך הרשויות שהן עיריות עומד על 63%, אחוז ההשבה מתוך המועצות המקומיות עומד על 33%, ואחוז ההשבה מתוך המועצות האזוריות עומד על 48%.

ממצאי הסקר - ממצאי הסקר מבוססים על הנתונים לאחר שעברו טרנספורמציה, לפיה חושב ערך אחד לכל רשות בהתאם לממוצע המשיבים השייכים לה. הממצאים מלמדים כי כל התחומים הוערכו ברמת נחיצות גבוהה יחסית (בין 4.0 ל- 4.9), כאשר התחום של "מסלול תמר – מענקים לפיתוח צוות תחום מוגבלויות ברשויות" זכה לדירוג הממוצע הגבוה ביותר, ואילו "פיתוח מענים ופתרונות מקוונים עבור אנשים מקצוע הנותנים שירותים" זכה לדירוג הנמוך ביותר מבין התחומים שהוצגו בפניהם. כמו כן, נצפו הבדלים בממצאים כאשר הם נבחנו בחלוקה לפי סוגי הרשויות וסוגי החברות. הבולט ביותר הוא הממצא המתייחס לתמיכת הקרן באמצעות "מענקים למיזמים חברתיים במרחב הכפרי ובפריפריה", אשר מדורג אחרון מבין כל התחומים בקרב המשיבים מהעיריות, בו בזמן שהוא מדורג

ראשון הן בקרב משיבי המועצות המקומיות והן בקרב משיבי המועצות האזוריות. מבחינת ההבדלים בין החברות, נמצא כי התחום של "מסלול תמר – מענקים לפיתוח צוות תחום מוגבלויות ברשויות" זכה לדירוג הממוצע הגבוה ביותר בכול סוגי החברות. ככלל הרשויות המעורבות דרגו את התחומים גבוה מאשר הרשויות יהודיות וערביות (אולם יש לקחת בחשבון את הכמות הקטנה של רשויות אלו). התחום של מיזמים חברתיים בפריפריה, אשר זכה לדירוגים גבוהים ביחס לאחרים בקרב הרשויות הערביות והיהודיות, זכה לדירוג נמוך יותר בקרב הרשויות המעורבות.

כאשר התבקשו המשיבים לבחור את שלוש התמיכות הנחוצות ביותר עבורם עלה כי ישנם שני תחומים בולטים אשר נבחרו על ידי למעלה מ- 40% מהרשויות ("מסלול תמר" ו"מענקים למיזמים חברתיים במרחב הכפרי ובפריפריה"), אחרים שני תחומים אשר נבחרו על ידי שליש מהרשויות ("מענקים לקידום הסברה וחשיפה למוגבלויות", ו"סיוע למרכזים למשפחות בתחומי הדרכה והנחיה"), אחרים שלושה תחומים אשר נבחרו על ידי כ- 20% מהרשויות ("פיתוח ידע מקצועי לאנשי מקצוע ונותני שירותים", "פיתוח מקצועי לצוותים במסגרות היום" ו"פיתוח וענים מקוונים להנגשת מידע עבור אנשים עם מוגבלות"). לבסוף, התחום של "פיתוח מענים מקוונים עבור אנשי מקצוע הנותנים שירותים" נבחר על ידי 14% מהרשויות. מניתוח ממצאי משיבי העיריות ניתן לראות כי התחום הבולט אצלן בצורה משמעותית הוא מסלול תמר, במועצות האזוריות הוא מסלול מענקים למיזמים חברתיים (בניגוד לממצאי העיריות שדרגו את מסלול תמר במקום הראשון ואת המענקים למיזמים חברתיים מיקמו במקום נמוך יותר), ובמועצות האזוריות הוא מסלול מענקים למיזמים חברתיים (בדומה למועצות המקומיות אך באופן ניכר יותר). בהשוואה בין ממצאי בחירת שלושה תחומים לבין ממצאים על פי ממוצע נחיצות, ניתן לראות באופן כללי כי: 1. ההבדלים בשאלה של בחירת שלושה תחומים נחוצים ביותר גדולים מאשר ההבדלים בשאלה של דירוג הנחיצות של כל תחום בנפרד, 2. סדר התחומים (מהכי נחוץ עד הכי פחות נחוץ) דומה מאוד בשתי השאלות מלבד "מענקים למיזמים חברתיים" שבבחירת שלושת התחומים דורג מעל "הסברה וחשיפה" ובדרוג התחומים דורג מתחתיו. בתשובותיהם של המשיבים לגבי תמיכות נוספות להן הרשות זקוקה, עלו מספר תחומים: 1. פיתוח מקצועי וידע (13 משיבים), 2. העצמת משפחות וקבוצות תמיכה (10 משיבים), 3. שיפור השירותים, המענים והתמיכה לאנשים עם מוגבלות (10 משיבים), 4. תמיכה להגדלת המימון וההכרה (7 משיבים), הפוגה והתערענות לצוותים (3 משיבים), מענים מקוונים (2 משיבים).

סיכום ותובנות – להלן עיקרי התובנות שעלו ממצאי הסקר:

- מספר המשיבים על הסקר (46% מכלל הרשויות בארץ) היה גבוה מאוד באופן יחסי לסקרים בסדר גודל כזה. מעיד עשוי להעיד על המקום של קרן שלם בעיני מחלקות הרווחה ברשויות המקומיות, וכן על הצורך שלהם במגוון תמיכות, מעצם בחירתם להשיב על סקר, לפי שם הסקר.
- ממצאי הסקר מלמדים על צורך משמעותי של המחלקות בכל התמיכות של הקרן בפיתוח מענים בתחומים המקצועיים והחברתיים, שכן דירוגי המשיבים ביחס לצורך בכל אחת מהתמיכות היו גבוהות ונעו בממוצע בין 4.0 ל- 5.0 (מתוך 6). ממצא זה חזק ונתן תוקף לעשיית של הקרן בתחומים אלו ובמסלולים שהוצגו בסקר.
- במסגרת השאלה הפתוחה הנוגעת לצרכים נוספים של המחלקות, מעבר לאלו שהוצגו בסקר, עלה בצורה בולטת מאוד הצורך של הרשויות בתחום מתן מענה למשפחות של אנשים עם מוגבלויות. הסקר מניח תשתית לחשיבה על פתיחת מסלול מענק חדש שיעסוק בתחום המשפחה.
- חשוב להציג את ממצאי הסקר בפורומים נוספים שיביאו להכרה בתמונה המצטיירת בסקר, ומתוך כך חשיבה ופיתוח מענים מתאימים.

מילות מפתח: סקר, סיוע ותמיכות, צרכים מקצועיים, מחלקות רווחה, שיקום

- [לפריט המלא](#)
- [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)